

MÁRIA FERENČUHOVÁ¹

1 Mária
Ferenčuhová
(1975) az egyik
legelismertebb
kortárs szlovák
költő, filmteore-
tikus, műfordító,
a pozsonyi
Filmművészeti
Főiskola docen-
se.

Mesék

1

Szürkületben, a bordák közül
kitolakszik a sóhaj.
Hamis hang.
Elnyútt, lyukacsos csövek.
Széttárt mellkas
árnyalt árkádokkal.
Valaha fájdalomcsapások
rajzolták meg boltíveit,
ma levegő sípol bennük.
A test romjai felett a rothadás
illatfelhői. Jázmin. Szantálfa. Moha.

A drezdai katedrálissal
azonos pózban fekszel:
térdeid az égnek meredve
és szétfeszlett hasad törmelékekkel telve.

A gyermek egyelőre él,
lassan, megállíthatatlanul növekszik.

2

Nevetess anya, mondja,
nevetésem ma széthasadt,
ajkaim nadrágszárként lefelé görbültek.
Rendesen nevetess meg.
Soványka hát, felsértett térdek,
egész délután a rakpart köveinek
homokszemeit söpörgette ujjával
és töprengett, hogy elsüllyesztene akarja
a hajókat, vagy inkább építené őket.

3

Ideges fülmozgatásban,
védő színezetben,
a szájból kicsorduló nyálban
és egy másodperccel későbbi majomugrásban,
a skorpió farkában, a lanolintól ragacsos
birkagyapjában találok rá
ügyetlen, kisiskolás kézzel
rajzolt arcképemre.

Mely utakon is jártam,
miféle süllyesztőkbe merültem alá,
mely nap alatt szárítottam hajamat,
hogyan épp ezt az alakot öltsem fel?
A viselkedési képlet
meghatározható családi háttérrel,
az idejekorán megsúgott történetek árnyékaival,
vagy teljesen hétköznapi csenddel.

4

Itt, ebben a kézben,
ebben a torokban,
lüktető ütőér
a zsilipek felnyitására várakozik.

Itt, ez az út és ez az autó,
vonatsínek, madarak és ez a fa
nemsokára az anyagátcsoportosulás
részeivé válnak.

Itt beállítod a fényellenzőt,
itt az exponálási időt.
Most ülj ide
és fürkéssz.

Fényképek

1

Ország: térkép.
Házak szétszóródva a környéken,
vagy teljesen elsodródva,
térmaradványok,
tökéletesen burkolt kereszteződések,
gondosan megrajzolt sávokkal,
fekete, fehér,
nyoma sincs vérnek,
elhagyatott építőelem,
épp csak az út ivódik bele a sárba,
a sár pedig az utat nyaldossa.

A kissrác érdeklődése tovaszállt,
már egy másik pályán pattogatja labdáját.

2

Források, erek, patakok ezrei
szaladnak a sziklákon, duzzadnak,
erősödnek, zúgnak,
s ha megbotlasz
először körbefolynak, akár egy lapos kődarabot,
sőt, a sodrást akadályozva, némelyik teljesen leáll,
a többiek már átfolynak, áthúznak,
áttörnek,
megtaposnak –

valamivel távolabb,
ferdén lefelé,
a vörös izzásban
egyetlen csepp csúszik a csövön át,
leesik a kőre, elugrik, felszisszen,
a többi útközben elpárolog –

érdes és száraz
kis nyelv
nyalja meg kezem:

még.

3

A bábból kimászó szitakötő.
Gyűrötten, nedvesen
kapaszkodik kifelé,
kiegyenesíti törzsét,
kifeszíti szárnyait,
egy pillanatra teljes szépségében mozdulatlaná válik,
lefotózhatod,
és elrepül.

4

Emberek szállnak le a vonatról.
Gyűrötten, izzadtan,
tudatlanul tolakodnak kifelé,
szétterülnek,
kiömlenek az utcára,
a rémülettől egy pillanatra megdermednek,
ám amikor látják, hogy a mentő jobbra tart,
gondolkodás nélkül folytatják útjukat.

5

Valahol az észlelés határán
a litoszféralemezek
egy másodpercre megmozdulnak,
a hát kiegyenesedik,
a csigolyák ropognak,
megmozdul a talaj,
az óriásnő ásít egy nagyot,
s ami a zsigerei közé pottyán,
azt gondolkodás nélkül megemészti.

6

Ország: képeslap.
Konténerek, skatulyák,
a háztetők csúcsai a földbe vésve.
A járdák óriási repedései közt
már csak deszka, téglá- és papírdarabok
dacolnak a gyújtók ostromaival.
A nyílt területen még megmaradt két fa.
Szinte mennyei nyugalom.

A torony nélküli katedrális
romjai hajként merednek az égnek.

7

Órásmesterek vagyunk.
A kisfiam és én.
Két vekkere van. Azt mondja:
Szeretném, ha a két vekker
egymás mellett lenne.
Ez lesz az Egymás,
ez pedig a Mellett.

Világot alkotni szavakból.
A semmiből:

8

Merev állkapcsok, összezárt ajkak –
a szavak így is jönnek,
erednek, folynak,
s bár a képek néha eltalálják a beszédet,
végén az áramlatok újra feltámasztják a szavakat.
Ízületeim vannak, mozgatom az ujjaim, artikulálok,
felfedezek, megragadom:
baltával a lényegre,
vagy a pontosság
vagy csend.

9

Csendéletek: dohányzó.
Egyetlen huzallal csatlakoztatott óra és helyi rádió.
Mélyen alattuk két fotel, mindegyik más-más korszakból,
és egy dohányzóasztal hamutál nélkül.

Kivilágított üres folyosók,
egy sor kéken világító ajtó,
sötét csak a huszonhatodik
és a huszonnyolcadik emeleten.

Picivel távolabb
étterem.

A konyhában még állnak a tűzhelyek
és a falon ott a vízmelegítő tartály,
serpenyők, fazekak, tányérok
por- és légytetem réteggel bevonva,
valahol a sarkokban denevérek hevernek,
holtukban széttárt végtagjaik
száraz levelekre, vagy elégetett pirításra emlékeztetnek,
s végül a pincében,
akár egy hivatkozás a feltárt Pompeire,
a zöldesszürke porszőnyegen
két kővé vált macskakölyök
játszadozik.

10

Ország: kulissza.

Valaha pompázatos épületek,
a modernitás palotái,
magasvasúti központ
kitört ablaktáblákkal,
pályaudvar, szálloda, áruház,
kórház, a dombon villa,
messzebb egy lakónegyed,
kartonok, beton, üveg,
repedezett vakolat,
megtülyedt falak, hordalék,
városok csontvázai egy túlméretezett térben.
Ám a vandálhordák
apró lovaikon
épp a távoli partvidéket foglalják el,
hisz' van még hová vándorolni,
mindig van mit enni,
s minden régi dolog
megtalálható a levéltárakban,
de ki is keresné már őket.

11

A bőr pórusai, szertefutó rajzuk
narancshúsra emlékeztet,
mely teljesen kitikkadt az ablakpárkányon.
Még mindig tudom mozgatni az ujjaim.

El tudom fordítani fejem,
s látom a szél erejét a faágakon.
A heringrajok is élesen váltanak irányt.
Egy ráncolt pórusú kézfej felemelkedik –
és megsimítja arcom.

12

Nem egészen hiábavaló minden.
Néha felizzik a pázsit,
a pillák felemelkednek és felfedik a látást.
Rám nézel. Látsz engem.
Fürtjeim ma nem hullnak homlokomra,
a frontális fókuszt nem zavarja meg a gyors vágást,
nem bújok megint a képernyő mögé,
pillantásomat
szemeid magasságában tartom
(nem kell akarni örökké az égbe jutni)
majd átviszem
az asztal felett a szomszédba,
a hálóba vagy a szőnyegre.

13

Nyálkahártyák, bélbolyhok, sejtek, citoplazma,
rostszálak, fodros torlódások –
egy kézlegyintéssel feldúlt világ.
A lényeg változatlan:
a szervezet mindig elnyel egy másikat,
és az alapjaira palotákat emel.
Vérzéssel sokk, az éjjeliedény tartalmának tanulmányozása,
külső tünetek, beesett szemek, száraz nyelv,
fáradékonyság. Beteges mosoly. Nincs mosoly.
Vagy teljesen tünetmentesen:
hirtelen esés a lépcsőkről, egyenesen a kómába.
A széthasadt, szétvágott, szétkarmolt
bőrön legalább láthatóak
a gyógyulás folyamatai.
Nem hallom, hogy szakadoznak-e bennem a nedves cérnaszálak.
Pánikszerűen figyelem a bőrömet.
Hiszen tükröznie kell, hogy mi történik odabenn!
Ám a mikrovilágnak a makrovilág válaszol.

Valahol messze, további városok
zúgva, de ellenállás nélkül dőlnek porba.

14

Egymáshoz bújunk az öreg házban,
amíg a padlástér átépítési munkái döngenek.
Vastag falak és kettős üveg mögé rejtőzünk,
mennyezet alá, melyet már csak a túlhevült lég lebegtet.
A gyermekágyat a magunkéhoz húztuk,
hogy nagyobb biztonságban legyünk,
míg a szél
a nyitott tetőt rángatja
és amíg fehéríti a nap
akár egy száz éve elhunyt beteg
lékelt koponyáját.

15

Alszol. A bútorokat belepő por meg sem mozdul.
A parkett sem ropog.
A fiunk is még alszik.
Épp csak a falakon, a játékok között,
a könyvespolcon és a kredenc alatt,
fürdőben a mosógép mögött,
a heverő mellett és az ablakkereten
dühösen, kérlelhetetlenül ketyeg az órája.

Merva Attila fordítása

Epilógus 3, monotípiá, 79x54 cm, 2013

